



Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

De nieuwe energiewet: betaalbaarheid en complexiteit

Nibud, september 2024

Inleiding

In het kader van de behandeling van het wetsvoorstel Energiewet organiseren de leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat (EZK) een deskundigenbijeenkomst. Het Nibud is gevraagd daar een bijdrage aan te leveren. Ter voorbereiding op deze bijeenkomst hebben we dit position paper met hoofdpunten van onze bijdrage opgesteld.

Nibud

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting is een onafhankelijk kennis- en adviescentrum op het gebied van huishoudfinanciën met als doel het voorkomen van geldproblemen. Daartoe houdt het Nibud continu in de gaten hoe mensen met geld omgaan en ontwikkelt en verzamelt het instituut inkomsten- en uitgavencijfers met als doel te laten zien welke bestedingsruimtes mensen hebben en het verbeteren en voorkomen van financieel kwetsbare situaties.

Waarborg de betaalbaarheid van energie voor alle huishoudens

Energiekosten zijn noodzakelijke uitgaven voor ieder huishouden. Een stijging van de energierekening heeft al snel gevolgen voor de betaalbaarheid van het leven. Dat is vooral het geval bij lagere inkomens. Daar neemt de energierekening immers een groter aandeel van hun budget in beslag. Dat werd ook pijnlijk duidelijk tijdens de energiecrisis. Een alleenstaande met een bijstandsuitkering in een niet-energiezuinige woning (label E) zag zijn energierekening ondanks de btw-verlaging verdubbelen naar bijna € 200 (bij gelijkblijvend verbruik). Vooral huishoudens met een laag inkomen zagen zich toen gedwongen te bezuinigen op noodzakelijke uitgaven. Maatregelen ter compensatie van de hoge energierekening hebben destijds overigens veel problemen weten te voorkomen.

Het Nibud vindt het belangrijk dat energie ook in de toekomst voor iedereen bereikbaar en betaalbaar blijft. Dat geldt zeker voor groepen voor wie een stijging van de energiekosten een grote impact heeft. Mensen met een beperking bijvoorbeeld, die noodgedwongen meer energie gebruiken. Zij zijn gebaat bij een hogere kamertemperatuur of verbruiken meer energie door gebruik van hulpmiddelen. Huurders tot 65 jaar met een beperking verbruiken gemiddeld 15 procent meer gas dan huurders zonder beperking. Maar ook huishoudens die niet de (financiële) mogelijkheden hebben voor energiebesparende maatregelen kunnen onevenredig hard geraakt worden bij een stijging van de kosten. De nieuwe energiewet moet rekening houden met huishoudens die extra kwetsbaar zijn bij prijsstijgingen. Voor hen moet de energierekening betaalbaar blijven.

Ondersteun ook financieel kwetsbare huishoudens bij verduurzaming

Het voorgaande betekent ook dat er extra inspanningen moeten worden geleverd om iedereen te laten profiteren van verduurzaming en energiebesparende maatregelen. Op dit

nibud.nl

Arthur van Schendelstraat 550
3511 MH Utrecht

Postbus 19250
3501 DG Utrecht

☎ 030 23 91 350
✉ info@nibud.nl

NL64 RABO 0300 0518 16
KvK 41151669



Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

moment lijken vooral huishoudens die het kunnen betalen profiteren van de voordelen van verduurzaming. Als mensen met lage inkomens achterblijven in het proces van verduurzaming, blijven zij extra kwetsbaar voor een hoge energierekening. Ook deze huishoudens moeten de mogelijkheden krijgen energiebesparende maatregelen te nemen.

Verminder de complexiteit

De energierekening is voor eindgebruikers van oudsher complex. Met aparte tarieven voor verbruik, levering en netbeheer, waarover belasting wordt geheven waarvoor weer vermindering mogelijk is. Daarnaast hebben eindgebruikers de keuze tussen vaste, variabele en dynamische contracten. Dat maakt het voor huishoudens lastig om de uiteindelijke kosten van leveranciers te vergelijken en een keuze te maken.

Voor bezitters van zonnepanelen is die drempel nog verhoogd met de introductie van terugleverkosten, -vergoedingen, aparte tarieven en/of hoger vastrecht. In combinatie met onzekerheid over de salderingsregeling werkt deze complexiteit verlamvend voor het nemen van verduurzamende maatregelen.

Het Nibud vindt het belangrijk dat mensen inzicht krijgen in wat hun keuzes betekenen voor hun financiën. De nieuwe energiewet moet het voor de eindgebruikers niet moeilijker, maar makkelijker maken te kiezen voor energiebesparende maatregelen. Daarnaast moet er duidelijkheid zijn over wat het nemen van verduurzamende maatregelen oplevert om mensen die het wel kunnen betalen over de streep te trekken om te verduurzamen.